

3. Челядінова Н. Г., Куделя В. І. HR-менеджмент і цифровізація у сучасній організації. *Економіка та управління підприємствами*. 2022. №69. С. 125–129. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure69-22>

4. Седікова І. О., Козак К. Б., Седіков Д. В. Управління персоналом в умовах глобальних інформаційних процесів. *Економіка харчової промисловості*. 2022. Т. 14, №2. С. 51–57. DOI: <https://journals.ontu.edu.ua/index.php/fe/article/view/2324>.

Пономарьов Владислав Дмитрович,
*аспірант Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

Особливості матричних моделей оцінювання ефективності діяльності промислового підприємства

В умовах стрімкої трансформації економічного середовища, посилення конкуренції, цифровізації виробничих процесів та зростання складності управління бізнесом особливого значення набуває проблема об'єктивної і системної оцінки ефективності діяльності промислового підприємства [1, 3, 10]. Від правильності такої оцінки залежить не лише розробка стратегічних планів розвитку, а й оперативність прийняття управлінських рішень, здатність підприємства адаптуватися до ринкових змін і досягати стійких конкурентних переваг [2, 4, 7].

Традиційні підходи до аналізу ефективності часто зосереджувалися на вузьких показниках, таких як рентабельність, продуктивність праці чи фінансові коефіцієнти. [5, 8]. Проте сучасні умови потребують більш комплексного, багатофакторного аналізу, який враховує як кількісні, так і якісні параметри, інтегрує оцінку фінансових, виробничих, інноваційних та організаційних аспектів діяльності підприємства.

У цьому контексті матричні моделі оцінювання ефективності діяльності промислового підприємства виступають потужним аналітичним інструментом. Матричні моделі дозволяють візуалізувати складні залежності між різними факторами успіху, систематизувати оцінку за декількома критеріями, ідентифікувати сильні та слабкі сторони підприємства, а також розробити рекомендації для оптимізації його діяльності [9, 11].

До матричних моделей, які активно застосовуються у практиці, належать такі інструменти, як матриця BCG (Boston Consulting Group), матриця GE/McKinsey, SPACE-матриця, SWOT-матриця, матриці стратегічних позицій і ресурсної ефективності. Кожна з них має свої особливості застосування та може адаптуватися до специфіки промислового сектору.

Актуальність дослідження особливостей матричних моделей оцінювання діяльності промислових підприємств обумовлена необхідністю пошуку більш гнучких, інтегрованих та практично орієнтованих методів аналізу, здатних забезпечити точну діагностику стану підприємства й обґрунтовану підтримку стратегічних управлінських рішень в умовах високої невизначеності ринку.

Аналіз особливостей матричних моделей оцінювання ефективності діяльності промислового підприємства дозволяє сформулювати низку ключових висновків.

По-перше, матричні моделі є зручним та ефективним інструментом візуалізації комплексних процесів, що відбуваються на підприємстві. Вони дозволяють систематизувати великий обсяг різномірної інформації, виявити критичні взаємозв'язки між різними аспектами діяльності та полегшити процес прийняття стратегічних рішень.

По-друге, перевагою матричних моделей є їхня гнучкість та можливість адаптації до конкретних цілей аналізу. Наприклад, матриця BCG ефективно оцінює портфель

продуктів або бізнес-напрямів підприємства, тоді як матриця GE/McKinsey дозволяє глибше враховувати ринкові можливості й внутрішню конкурентоспроможність.

По-третє, застосування матричних моделей потребує ретельного підходу до збору, перевірки та інтерпретації даних. Помилки на етапі підготовки вхідної інформації можуть призвести до неправильних висновків і неефективних управлінських дій.

По-четверте, важливим аспектом є інтеграція матричних моделей із системами управлінської звітності та стратегічного планування. Використання матриць як частини єдиної аналітичної платформи дозволяє досягти вищої точності оцінок, підвищити прозорість управлінських процесів і забезпечити постійний моніторинг ключових показників ефективності.

По-п'яте, матричні моделі мають не лише аналітичну, але й комунікаційну функцію — вони полегшують обговорення стратегічних питань серед керівництва підприємства, сприяють кращому розумінню ситуації всіма зацікавленими сторонами та формують базу для обґрунтованої розробки стратегії розвитку.

Таким чином, матричні моделі є надзвичайно цінним інструментом оцінювання ефективності діяльності промислових підприємств. Їхнє грамотне застосування дозволяє підприємствам не лише об'єктивно оцінити поточний стан справ, але й ефективно планувати майбутні кроки, підвищувати свою конкурентоспроможність та забезпечувати стійкий розвиток у динамічному економічному середовищі. Подальші дослідження мають бути спрямовані на удосконалення існуючих матричних методик, їхню адаптацію до цифрових платформ і пошук нових, інтегрованих моделей оцінювання ефективності промислового бізнесу.

Література

1. Kocziszky G., Veres Somosi M., Kobielieva T.O. Reputational compliance // Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум–2017»: тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. / ред.: О. В. Манойленко, Є. М. Строков. Харків : НТУ "ХПІ", 2017. С. 140-143
2. Kocziszky G., Veres Somosi M., Kobielieva T.O. Compliance risk in the enterprise // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард–2017»: тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017 р. / ред.: П.Г.Перерва, Є. М. Строков, О. М. Гуцан; НТУ «ХПІ». Харків : Томенко Ю.І., 2017. С. 54-57
3. Compliance program: [tutorial] / P.G.Pererva [et al.]; ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M.Veress Somosi. Kharkov ; Miskolc : NTU "KhPI", 2019. 689 p.
4. Товажнянський В.Л. Антикризовий механізм сталого розвитку підприємства /Товажнянський В.Л.-Х.: Віровець А.П. : Апостроф, 2012.-703 с.
5. Kocziszky György, Pererva P.G., Szakaly D., Somosi Veres M. (2012) Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
6. Перерва П.Г. Економіка та організація інноваційної діяльності: підруч. / за ред. П.Г.Перерви, С.А.Меховича, М.І.Погорелова. Харків: НТУ «ХПІ», 2008. 1080 с.
7. Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Ткачова Н.П. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»: зб. наук. праць. Сер.: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. Львів : Львівська політехніка, 2015. № 819. С.167-174.
8. Косенко А.В., Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Косенко О.П., Ткачова Н.П. Стратегія маркетингу логістичних послуг у підприємницькій діяльності: ціноутворення та політика розподілу // Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки): зб. наук. пр. Харків: НТУ "ХПІ", 2021. № 1. С. 91-97. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/54964>

9. Кобелева Т. О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354с.
10. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 1002 с.
11. Pererva P., Nagy S., Maslak M. (2018) Organization of marketing activities on the intrapreneurship // MIND Journal. №5. 10 p.

Савчук Юлія Олександрівна,
*здобувач вищої освіти на магістерському рівні факультету
управління та економіки,
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

Роль системи освіти у розвитку фінансово-цифрової грамотності молоді

У сучасному світі, де цифрові технології невпинно розвиваються, виникає необхідність формування у молоді здатності ефективно використовувати новітні фінансові інструменти та технології. Фінансова та цифрова грамотність стають важливими складовими сучасної освіти, оскільки від їх рівня залежить здатність молодих людей адаптуватися до змінюваних економічних реалій, приймати обґрунтовані фінансові рішення та захищати свої інтереси в умовах цифрового світу. Особливо актуальним це питання є для України, де фінансові технології швидко інтегруються в усі сфери життя, а молодь, як основна цільова група, потребує системної підготовки в цьому напрямі.

Оскільки цифрова економіка є новим і постійно змінюваним середовищем, необхідно формувати у здобувачів освіти компетентності, які допоможуть їм ефективно функціонувати в умовах сучасного цифрового світу. Враховуючи це, заклади освіти, починаючи з середньої школи і до вищих навчальних закладів, повинні брати активну участь у підготовці молоді до майбутнього, формуючи необхідні фінансово-цифрові компетентності.

Дану проблематику активно вивчають вітчизняні та зарубіжні науковці. Серед українських дослідників цією проблематикою займаються такі вчені, як С. Коваль, Т. Кізіма, О. Кириленко, Б. Беззубко, Л. Безтелесна, С. Білоус, А. Бикова, А. Лобза, В. Миколаєнко, А. Пильгун та інші, які акцентують увагу на важливості інтеграції цифрових та фінансових знань в освітній процес. У міжнародному контексті науковці, зокрема, з Європейського Союзу та США, досліджують вплив цифрових технологій на освітні стратегії, а також розвиток фінансової грамотності через освітні програми, що сприяє підвищенню фінансової стабільності і забезпеченню економічної безпеки населення.

Фінансова та цифрова грамотність є необхідними компетентностями для адаптації молоді до вимог сучасного суспільства. Фінансова грамотність передбачає здатність особи приймати обґрунтовані фінансові рішення, а також ефективно керувати своїми фінансами, розуміти основні економічні процеси, такі як заощадження, інвестиції, кредитування та страхування. Цифрова грамотність включає вміння використовувати цифрові технології для ефективної обробки, зберігання та передачі інформації, а також забезпечення онлайн-безпеки.

На сьогодні рівень фінансово-цифрової грамотності серед молоді є надзвичайно важливим фактором, який визначає її здатність адаптуватися до умов цифрової економіки. Згідно з дослідженнями, проведеними Європейським центром з фінансової грамотності, лише 30% молодих людей в Україні можуть точно оцінити ризики